

Права дитини є найбільш охороною сферою, саме тому що права дитини найпростіше обмежити, і тому контроль і охорона повністю залежить від держави, адже дитина не здатна забезпечити непорушність своїх прав.

Отже, підсумовуючи права дитини як однієї із складових частин загальної характеристики прав людини, який становить правовий статус будь-якої фізичної особи. Права дитини являється комплексом прав і свобод, який відображає правовий статус дитини відповідно до особливостей її розвитку у суспільстві. Розвиток дітей це розвиток нашої країни. Діти являється майбутнім держави. Саме тому сфера захисту прав дитини визначена Президентом України на державному рівні як головним пріоритетом розвитку держави. Тому приймається як найбільше нормативно-правових актів, за для охорони наших дітей. Охороняючи дітей- охороняємо своє майбутнє.

Список використаної літератури:

1. Бисага Ю.М., Палінчак М.М., Бєлов Д.М., Данканич М.М. Права людини. – Ужгород, 2003.- 189 С. ПРАВА ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН Права дитини.
2. Про охорону дитинства: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 30, с.142.
3. Міністерство внутрішніх справ України львівський державний університет внутрішніх справ «захист прав дітей у правоохоронній діяльності» Курс лекцій Львів 2019 2 УДК 351.741:343.211.3-053.2/6](042.4), с.182

ТЕРЕЩЕНКО В. В.,

*магістра Навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

СЬОХ К. Я.,

*доцент кафедри конституційного
права та прав людини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук*

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Наша цивілізація станом на 1 серпня 2021 р. налічує 7 млрд 900 млн людей, з яких майже третина, а саме 2 млрд 500 млн, є дітьми. В українських сім'ях наразі зростає 8 млн дітей та підлітків.

Ідея про права дитини стала основою демократичної свідомості нації та фундаментом правового суспільства. Одним із основних завдань у формуванні стратегії розвитку нашої держави є захист дитини як особистості у період її морального та духовного становлення.

Уперше знайомство майбутнього громадянина держави із правами людини відбувається у сім'ї, яка є первинним та основним виховним середовищем

дитини, де формується система цінностей та норм поведінки, де дитина вчиться бути відповідальною особистістю та громадянином, а батьки виступають прикладом та вихователями правової культури [1, с. 26-27].

У преамбулі Декларації «Про права дитини» відзначається: «...приймаючи до уваги, що дитина, через її фізичну, розумову незрілість, має потребу в спеціальній охороні і турботі, включаючи належний правовий захист, як до, так і після народження». У Декларації прав дитини проголошуються соціальні і правові принципи захисту і благополуччя дітей на національному і міжнародному рівнях. Десять принципів Декларації являють собою вперше почату спробу виділити особливу роль глобальної проблеми прав дитини і привернути до неї увагу світової громадськості. Декларація 1959 р. послужила основою для підготовки Конвенції про права дитини.

В Конвенції про права дитини наголошується, що «дитиною – є будь-яка людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, стосовно даної дитини вона не досягає повноліття раніше».

«Права дитини» є поняттям із категорії прав людини, в основі яких лежать дві цінності – людська гідність і рівність. На думку Дж. Донеллі, термін «права людини» вказує і на їх природу, і на джерело – це права, які кожний має тільки тому, що він – людина. Їх мають усі люди, незалежно від будь-яких обов'язків. Права людини ґрунтуються на понятті гідного життя, яке є природним для людей. Якщо права визначені відповідно до базової теорії людської природи, упроваджуються та виконуються, то вони повинні допомогти у створенні очікуваного типу людини, яка буде варта такого життя.

З цього погляду під поняттям «права дитини» слід розуміти можливості мати і розпоряджатися матеріальними, культурними та іншими соціальними благами й цінностями, користуватися основними свободами у встановлених законом межах, що забезпечує дитині нормальне функціонування і розвиток.

Ідея захисту прав дитини розвивалася поступово протягом багатьох століть. Але активізувався цей процес тільки в ХІХ ст., коли розвинулася концепція захисту прав дітей. Права дитини набули міжнародного правового визнання завдяки англійці Енглантайн Джебб, яка створила фонд під назвою «Врятуйте дітей» з метою надання допомоги тисячам нужденних дітей [2, с. 215].

Весь комплекс міжнародних правових стандартів щодо правового захисту дітей охоплює міжнародний правозахисний документ, який ратифікували майже всі країни світу, - Конвенція про права дитини, ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р. Це комплексна угода, яка зобов'язує держави, які її ратифікували, вжити заходів щодо забезпечення та захисту прав дітей. Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права дитини 27 лютого 1991 р.

Важливе значення щодо правового захисту прав дітей мають документи Ради Європи, які ратифіковані в Україні: Конвенція про захист прав і основоположних свобод, ратифікована в Україні 17 липня 1997 р.; Європейська конвенція про здійснення прав дітей, ратифікована в Україні 3 серпня 2006 р. Приєднанням до цих конвенцій та їх ратифікацією наша країна не тільки поклала

на себе зобов'язання щодо захисту дітей, але й визнала свою відповідальність перед світовим співтовариством щодо забезпечення на всій території України всіх положень цих документів, підтвердила свій курс на підтримку загальнолюдських цінностей та розбудову демократичної держави.

Основою забезпечення прав дитини в Україні є Конвенція ООН про права дитини. Права дитини, визнані цією Конвенцією, згідно з традиційною класифікацією прав людини, можуть бути об'єднані в п'ять груп:

- громадянські права (право на ім'я та національність – ст. 7; право на самобутність – ст. 8; право на життя – ст. 6; право на захист від фізичного насильства – ст. 19, 34 та ін.);

- політичні права (свобода думки – ст. 12; свобода висловлювання – ст. 13; свобода зібрань – ст. 15; свобода переконань і віросповідання – ст. 14; вільний доступ до інформації – ст. 17);

- економічні права (ст. 4 визначає, що держави-сторони повинні вживати всіх необхідних правових, адміністративних та інших заходів для реалізації в тому числі й економічних прав дітей; побіжно це право передбачено і в ст. 32, 36);

- соціальні права (право на освіту – ст. 4, 28, 29; право на охорону здоров'я – ст. 24; право на соціальне забезпечення – ст. 26);

- культурні права (право на відпочинок і дозвілля, залучення до гри та участі в культурному й мистецькому житті – ст. 31).

Права дитини також групують за трьома категоріями: забезпечення, захист та участь. Діти мають права на забезпечення медико-санітарною допомогою та освітою. Вони мають право на захист від певних дій, наприклад тортур, експлуатації, необґрунтованого позбавлення сімейної турботи тощо. Діти також мають право на участь у рішеннях, що стосуються їх життя, і на участь у житті громади.

Створення широких можливостей щодо захисту прав дітей передбачено ст. 3 Конвенції ООН про права дитини, яка проголошує, що в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, судами чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Саме це положення є ключовим у державно-управлінській діяльності стосовно дітей.

Основним гарантом прав дітей у нашій державі є Конституція України. У ст. 52 Основного закону зазначається: «діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним».

Головний законодавчий акт, який імплементує положення Конвенції про права дитини – це Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. № 2402-III.

Слід також зазначити, що Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III у частині другій статті 6 класифікує дітей за критерієм досягнення 14 років: малолітньою вважається дитина до досягнення нею 14 років, а неповнолітньою вважається дитина у віці від 14 до 18 років.

Що стосується поняття «підліток» і «підлітковий», то ці поняття застосовуються у багатьох законодавчих актах України, однак визначення цих понять наразі містять лише підзаконні нормативно-правові акти. Так, Тимчасові стандарти, критерії та індикатори надання медичної допомоги підліткам та молоді в центрах медичної допомоги підліткам та молоді, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 2 червня 2009 р. № 382, містять таке визначення поняття «підлітки» - це особи у віці від 10- 18 років.

Серед загальнодержавних програм, концепцій і стратегій щодо захисту прав дітей і підлітків слід також назвати такі, як:

1. Національна програма «Діти України», затверджена Указом Президента України від 18 січня 1996 р. №63/96;
2. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148;
3. Концепція ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів, схвалена Постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545;
4. Національна стратегія профілактики соціального сирітства на період до 2020 року, затверджена Указом Президента України від 22 жовтня 2012 р. № 609/2012 тощо.

Таким чином, Не зважаючи на сучасні тенденції сім'я є і залишається природним середовищем для фізичного, психічного, соціального і духовного розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов для цього. Саме вона має виступати основним джерелом матеріальної та емоційної підтримки, психологічного захисту, засобом збереження і передачі національно-культурних і загальнолюдських цінностей наступним поколінням [3, с. 23].

Отже, на сьогоднішній день міжнародні договори, учасницею яких є Україна, дозволяють вирішувати питання, пов'язані із здійсненням батьківських прав і виконанням обов'язків як матеріального, так і нематеріального характеру, незалежно від громадянства і місця проживання батьків і дітей.

Слід зазначити, що в Україні основні підходи до осмислення й реалізації прав дітей, визначених міжнародним та вітчизняним законодавством, протягом останнього часу істотно змінилися. Це пов'язано з посиленням уваги з боку держави до інтересів дітей, удосконаленням механізму контролю за дотриманням чинного законодавства у сфері охорони дитинства, розвитком інституцій соціально-правового захисту дітей та багатьма іншими факторами.

Список використаних джерел:

1. Корнякова Т. Захист прав дітей – пріоритетний напрям наглядової діяльності // Прокуратура. Людина. Держава.– 2005.– № 11.– С. 20–28.
2. Карпачова Н.І Стан дотримання та захисту прав дитини в Україні: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. До 20-річчя ратифікації Україною Конвенції ООН про права дитини. – К., 2010. – 230 с.

3. Оніщенко Н., Сунєгін С. Права дитини: піклування сім'ї, стурбованість суспільства, допомога держави, увага науковців. Віче. 2013, № 17. С. 22-24.

ТЕРЕЩЕНКО Л. В.,

доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної Академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

СВІТОВА ТА НАЦІОНАЛЬНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПИТАНЬ ЩОДО ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Згідно Закону України «Про громадянство України» громадянство України – це правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках [2].

Громадянство для кожної людини є дуже важливим фактором. Громадянство визначає політичний і соціальний статуси, що тягне за собою матеріальне й духовне благополуччя. Громадянство надає можливість людині користуватися державними гарантіями прав і інтересів не тільки всередині країни, але і поза її межами.

Будь яка особа вступає у відносини з державою. Ці відносини стосуються як економічної так і політичної сфери. Якщо мова іде про особу, то це економічні відносини. Політичні відносини стосуються громадян країни, так як виникає політична приналежність конкретного індивіда до конкретної держави. Враховуючи вище викладене можна стверджувати про можливість фізичної особі бути суб'єктом державно-правових відносин які виникають лише в тих випадках коли особа набуває правовий статус громадянина країни.

Дана концепція розділяє особистість на людину і громадянина та відповідно наділяє особистість правами людини і громадянина і втілена майже у всіх Конституціях зарубіжних країн.

Питання подвійного громадянства в сучасний період є дуже актуальним. Враховуючи міграційні процеси, особливості країн (прості чи складні), форми держави, виникають питання стосовно правового взаємозв'язку громадян з даною країною.

Конституція України, стаття 4, передбачає єдине громадянство[1].

Множинне (подвійне) громадянство (біпатризм, поліпатризм) – це правове становище фізичної особи, яка одночасно перебуває у громадянстві двох чи більше країн.

У деяких країнах розрізняють громадянство особи, яке більше стосується участі у внутрішньому політичному житті країни та національність, яка стосується міжнародного статусу особи.

Подвійне громадянство – результат колізії законів про громадянство різних держав. Воно може виникнути, наприклад, при народженні дітей від батьків, що мають різне громадянство, при натуралізації та ін.